

tották fel. És éppen ezekben a szerteágazó akarás-ellentétekben rejlik a rimaszombati „egyenes úton“ ankét fontossága. Elégedetlenség jutott itt kifejeződésre, amely az intelligencia válságának egyre tartó mélyülésével még fokozódni fog. A rimaszombati ankétozókat a gyakorlat folytán szerzett tapasztalatok meg fogják győzni arról, hogy sorskérdéseik megoldását hasztalan várják akár a párhuzamos, akár az egyseges regresszív pártoktól. Csak azok a következetesen haladó célkitűzések hozhatnak győzelmi kilátásokat számukra, amelyeket az értelmiségi fiatalság első garnitúráját képező gombaszögi táborozók a Sarló üstökösútjának végén szorososan megközelítettek. Ehhez természetesen fel kell bomlania a rimaszombati „egyenes úton“ arcvonalnak. Ehhez olyan erjedésnek kell megindulnia, amelynek következtében az őszinte elemek eldifferenciálódnak a regresszív megtévesztőktől és nem marad, hanem haladó törekvésekben keresnek kibontakozást. „Egyenes Úton“ címmel kiadás alatt álló folyóiratuk megfelelő szintere lehetne ennek a belső forrásnak.

Az egyetemi diákság, meg az életbe már kikerült fiatal diplomások haladó irányban lehorgonyzódott rétegei fel fognak figyelni és minden támogatást meg fognak adni, amely ezt az eldifferenciálódást elősegítheti.

(Pozsony)

Kovács Károly

IGY IRSZ TE! — Tovariss, — mondják néhanapján Oroszországban az írónak, — jó lenne, ha ellátogatna a Dnyepri-erőművekhez, vagy a Magnitogorszk-i bányákba, a Gigant-farmra, vagy a Fehér-tengeri csatornához, körülnézni és írni valamit a látottakról. — Az író szedi a cókmojkját és elindul. — Hallatlan! — mondja a polgári olvasó, — így belenyulni az író szabadságába... Rendelkezni vele, mint valami hivatalnokkal.. Ez nálunk igazán elképzelhetetlen! — Így a polgári olvasó, aki előtt a bürokratizált múzsa s a rabláncait csörgető író riasztó látománya lebeg. Háborgását és ijedelmét csak növelik az olyan tények, hogy néhány európai író, mint pl. Johannes R. Becher, önként indul el az ötéves munkaterv gócai felé és hőskölteményt zeng a „Nagy Terv“-ről, ugyanugy a francia Louis Aragon, aki az Ural-ba látogat és fiatalos „hurrá“-val üdvözli Magnitogorszk meg Nagyezsgyinszk dolgozópezdülését. Viszont... — Kedves Mester, — telefonál a pesti író lakására a Kispesti Textilgyár igazgatója, — igen megtisztelne, ha ellátogatna üzemünkbe... egy kis cikkről van szó... igen szeretnénk, hogy kegyed írja meg... a továbbiakat, természetesen, elintézzük... — Ó, kérem, — válaszolja kezeit dörzsölve az író, — ezer örömmel... természetesen... állok rendelkezésükre... — s talán meg is hajol a telefon előtt, aztán szedi a töltőtollát és elindul. A cikk megjelenik, a polgári olvasó elolvassa, kicsit talán csóválja a fejét, de hát kedvenc írójáról van szó, „ígyes ember“ gondolja és napirendre tér az ügy felett. Felháborodni, siránkozni a múzsa elüzletesedése fölött — eszében sincs. Sőt.. Egyszer napon talán ő is meghívja az író üzemébe, üzletébe vagy a nevenapjára, egyedül vagy esetleg fényképéssel együtt. Az olvasó persze azt hiszi, hogy vaktába példálózunk. Dehogy is. Egy igen érdekes esetről van szó. Az ismert budapesti színházi ujság jubileumi számában *Karinthy Frigyes*, a magyar irodalom e kávéházi Mefisztófelesze két oldalas reklám-tudósítást írt a Kispesti Textilgyár ipartelepéről. Ne akadjunk most fenn azon, hogy írhat-e az író fizetett reklámcikket és ne firtassuk, hogy mi történik ez esetben a magasabb írói elhivatással, — amiről Karinthy oly' kísérletiesen szokott fecsegni, — hanem olvassuk a

eikkel. „Látogatás a Kispesti Textilgyár ipartelepén“, magyarázza az alcím és már benne is vagyunk a látogatás kellős közepében. Az a prózai megbízatás, mely Gulliver utazásainak irodalmi folytatóját Capillária és Faramido álmvilága után a Kispesti Textilgyárba vezette, érthetetlen szeméremmel eltűnik valami fügefalevél mögött s helyette ilyen lira kelletti magát az olvasó előtt: „... imádom a gyáripart, a munka regényét, a valóság regényét, ahová a képzelet tornyából le-leruccanak...“ Az író egy ifju költő édes epekedésével megy ki a textilgyárba s a következőket állapítja meg: „Mint laikus, talán nem egészen szakszerű kifejezést használok, mikor az egész munkát roppant *gusztusosnak* minősítem. Friss gépeken, példátlanul gazdaságos, szinte művészi tér- és anyag- és idő- és emberkihasználással (!) rengeteg mindenfélét készítenek itt...“ Valóban: e „roppant gusztusos“ munka hajlékában „művészi tér- és anyag- és idő- és emberkihasználással rengeteg mindenfélét készítenek“, többek közt pl. profitot is. De hát ezt egy költőnek nem kötelessége észrevenni. Ő szárnyal a kelmék és színek szivárványos egeibe: „Szürcsölöm és izlelgetem a dolgot, mint a pálinkaszakértő, *koktélt* csinállok magamnak a színek és tapintatok és szavak kaleidoszkopjából. Számomra szín és szag és felület és szó összefolyik valami iny- és bőrsiklandozó érzéssé...“ Isteni mámor keríti hatalmába érzékeit s a munkatermek paradicsomi fényességben úsznak szemei előtt: „Külön tündérkastély és leányálmom a mintaszövő- és festőgépek világa“, szavalja átszellemülten, mintha már nem is ezen a világon, hanem Faramidóban bolyongana. Minden a legjobban van a világok e legjobbjában, csak éppen a zaj körül van egy kis baj: „Hanem zaj, az van... — vallja be. — Most már értem a hasonlatot: lármás, mint a szövőszék. Mégis, ha a Gerhardt Hauptmann Takácsok-jára gondolok, mint a mult egyik végletére, szemben a másik véglettel, amit a népdal örökít meg: a „fonóba szól a nótá“, el kell ismerjem a fejlődést, ami ugylátszik, valahol a közepén találja meg az aranyutat s az arany utját.“ A zajtól eltekintve tehát fejlődés és harmónia van e földrevarázsolt égi szférákban; a tőke és a munka egybeforrtak, mint a szerelmesek lelkei, s az arany utakon aranykavicsok fénylenek. Az író azonban mégsem hagyja nyugton valami... Ugy érzi, hogy nem ártana még egyszer megmagyarázni, mit is keres ő voltaképpen ebben a mennyei textilgyárban, ki hívta, mi csábította ide és mi birta szólásra. Épp ezért cikke végén még egyszer emlékeztünkbe idézi a „munka regényét“: „A magam részéről Zola szellemét idézem, igazolásul, hogy a *munka regényének* ez a fejezete, amit ma délután olvastam a valóság könyvében, a kispesti gyárban, felér egy versetalkotó inspirációval!“ Milyen tovakodó és frivol példálózás! Mintha Zola pl. a télirevaló szén csábítására ragadott volna tollat hogy megírja a bánya regényét, egy felöltőért szőtt volna történetet az áruházról s egy láda almáért a vásárcsarnokról! De épp a Zolára való hivatkozás árulja el, hogy Karinthy nem csak az olvasó, hanem saját maga előtt is szépiteni iparkodik látogatása valódi természetét. Hiu iparkodás!... A számológéppel azzal dicsekszik, hogy, ami a hátán van, nem díjszabásos hirdetés, hanem merő poézis. A „szendvics-ember“ Ilja Ehrenburg vagy Egon Erwin Kisch szerepében tetszeleg, akik valóban a zolai eszménytől vezetettve látogattak el Citroenhez vagy Fordhoz, jártak be a lyoni szövőgyárakat és szálltak alá a spanyol higganybányákba. De hol van ettől Karinthy?!... „Ami itt készül, — mondja a kelmékről, — nem a ruházkodás, hanem elsősorban a közlekedés céljait szolgálja.“ Ezzel szemben a cikk egyáltalán nem a közlekedés, hanem teljességgel a ruházkodás céljait szolgálja. Az író és családja téli ruház-

kodásának célját. És ebben igazán semmi szégyelni való nincs. Az író nem csak istenfi, hanem néha családapa is; nemcsak költői ábrándjai, hanem polgári kötelességei is vannak Ezt megértjük... De akkor félre a komédiával! Ne akarja a „minden másképpen van“ kiérdemesült bűvé-sze mindenáron elhitetni, hogy szomorú bér munkája nemes ihletettség, s dicstelen süllyedése dicsőséges felmagasztosulás.

Korvin Sándor

VILÁGPOLITIKAI PROBLÉMÁK

JAPAN ÉS AZ AFRIKAI HÁBORÚ

Mi Japán hivatalos álláspontja az afrikai háború ügyében? Ennek a kérdésnek a vizsgálatakor mindenekelőtt az u. n. *Sugimura*-eset az irányadó.

Az év nyarán, még jóval a fegyveres viszály kibontakozása előtt *Sugimura*, római japán nagykövet Mussolini érdeklődésére közölte, hogy Japán nem szándékozik beavatkozni a viszályba s Japánt semmiféle politikai érdek szála nem fűzi Abessziniához.

Alighogy a táviró közölte ezt a nyilatkozatot Tokióval, *Amo*, a japán külügyminisztérium vezető hivatalnokja nyilatkozatot tett közzé a sajtóban, hogy a külügyminisztérium semmiféle olyan értelmű meghatalmazást nem adott a római nagykövetnek, mely szerint Japán lemondana Abessziniát illető bárminemű politikai érdekéről. Sőt, az így keletkezett kúsza helyzet tisztázására a japán külügyminisztérium még külön nyilatkozattételre kényszerült, aminek során kiderült, hogy *Sugimura* régi, még 1934 októberében kelt utasítások alapján nyilatkozott. Mivel ezek az utasítások az afrikai események fejlődésére nem lehettek tekintettel, ezért nem is alkalmasak arra, hogy kifejezésre juttassák Japán érdekeit jelenleg. Az ily módon „helyreigazított“ hivatalos álláspont azután odamutat, hogy Japán nem szándékozik beavatkozni a viszályba, megőrzi szigorú semlegességét, viszont az események fejlődését figyelemmel kíséri, mivel bizonyos érdekei vannak Abessziniában. Japán leszögezte tehát a *várakozás politikáját* s egyszersmindenkorra megállapította, hogy vannak érdekei.

Ezek az érdekek elsősorban gazdasági természetűek.

Az 1932-ben beiktatott Japán és Abessziniá közti kereskedelmi szerződés után az abessziniái piac bizonyos szerepet kezdett játszani Japán külkereskedelmében. Japán adatok szerint a japán árúk Abessziniá összbevételének több, mint a negyedrészt (26.6%) teszik. Évente a Japán bevétel értéke két millió jen. Ezek az adatok azonban nem megbízhatók, már azért sem, mert a japán árúk jórésze közvetítők (India, Egyiptom stb.) útján kerül Abessziniába s a bevételnek ezt a részét nem tartalmazza az előbbi kimutatás.

A legutóbbi két évben a japán bevétel tendenciája (főleg textil árukban) emelkedő. Egyidejűleg a japán kormány annak a szándékának adott kifejezést, hogy Abessziniában a japán textilipar számára új gyapotbázist létesít, mert az Anglia és Japán közti kereskedelmi háború megnehezíti a gyapjú Indiában és Egyiptomban való beszerzését.

Japán abessziniái politikai tevékenységének hivatalos jelleget *Josida* márkai utazása kölcsönzött, aki a japán kormány nevében a políti-